Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

DIRECTEUR — PROPRIÉTAIRE
NGUYỄN-VĂN-CỦA
TÉLÉPHONE: 203
Adresse télégraphique:
LUCTINH—SAIGON

GIÁ BÁN

	Đông-pháp	Ngoại-quốc
Một năm	12$00	15$00
Sáu tháng	6.50	8.00
Ba tháng	3.50	4.50

BÁN LẺ MỖI SỐ... 0$05

Mua báo thì kể từ ngày mồng một và ngày 16 mỗi tháng và phải trả tiền trước.

Lục Tỉnh Tân Văn

(LỤC-TỈNH TÂN-VĂN & NAM-TRUNG NHỰT-BÁO RÉUNIS)

南中日報六省新聞

JOURNAL QUOTIDIEN

NHỰT BÁO xuất bản mỗi ngày, trừ ngày lễ và chúa nhựt

DÉPOT LÉGAL INDOCHINE Nº 203

POUR LES ANNONCES S'ADRESSER:
A Saigon: aux Bureaux du Journal rue Catinat, 153-155-157 (1er étage)
A Hanoi: aux Bureaux du Trung-Bắc Tân-Văn.
A Paris: chez M. M. Mayence & Cie 9, rue Tronchet

On traite à forfait pour les contrats de longue durée. Les prix sont payables d'avance.

Thơ, chèques và mandats gởi mua báo thì đề ngay cho M. NGUYỄN-VĂN-CỦA, Tổng-lý Lục-tỉnh Tân-Văn, còn bài vở đăng báo thì đề cho M. LÊ-HOÀNG-MƯU, chủ bút.

ĐÔNG-PHÁP QUỐC-TRÁI

Việc tương phân về số vé quốc-trái Đông-Pháp cho những nhà phỏng trái, đã phân định dứt rồi. Những người nào mua trên 10 vé, thì phải bị giảm bớt số. Vậy những người phỏng trái ở tỉnh nào, thì xin đến kho bạc tại tỉnh nấy, đem trình biên lai, đặng mà lãnh vé quốc-trái thiệt, và nếu số vé mình bị giảm thì khi ấy lãnh luôn số tiền dư của mình lại.

CÂU CHUYỆN ĐÀNG XE-LỬA

Đàng xe-lửa Saigon-Cầnthơ,
Đàng xe-lửa Saigon Pnompenh,
Nên làm đàng nào trước?
Một lời nói không đáng nói.
Thừa trong nhà mới ra bề ngoài.

(Tiếp theo)

Ấy cũng bởi có chỗ nghĩ rằng hễ đàng Saigon-Hà-nội mà làm xong, ba kỳ liên-lạc đặng thỏa lòng dân vọng rồi, thì kỳ quốc-trái tới phóng để làm đàng xe Saigon Cần-thơ dầu tới 20 triệu cũng lấy làm dễ-dàn hết sức. Bằng đàng Saigon-Hà-nội chưa thông, chưa đặng lòng dân tin cậy, vội mở quốc-trái khác nữa, thì chẳng phải là việc dễ-dàn. Tác giả xét đó mà coi sự khó dễ là bao; nếu đàng Saigon-Hà-nội chưa thành khoảnh, chưa lo đến đàng Saigon-Cần-thơ, chạy đi mở quốc-trái làm đàng Saigon-Nam-Van, thì lòng dân bao nả? Có thể [illegible] quả đặng chăng? Tục rằng: « *Thừa trong nhà mới ra bề ngoài* »; bao giờ đàng Saigon-Hà-nội làm rồi, đàng Saigon Cần-thơ Sốc trăng làm rồi, đủ cho Nam-kỳ rồi, mở quốc-trái làm đàng Saigon-Nam-Van thì họa may có chỗ trông cậy chăng; chớ việc trong còn tèm-hem dầu chưa rồi đâu tất cả, lại bảo vay mà làm cho ngoài, làm cho Cao-miên, thì mười phần kết quả không kể một. Muốn ép thì cũng đặng vậy chớ chẳng phải không; 15 triệu có là bao; son cái chánh-sách ép lòng dân, chẳng phải chánh-sách cao thượng của nhà chánh trị. Phải làm sao như ông *Maurice Long* trong kỳ quốc-trái rồi đó vậy mới hay. Vay một đặng hai, mới thấy rõ lòng dân hiểu biết lẽ phải chăng, mới thấy rõ lòng dân tin-kính cho chớ.

Tác giả lại mượn cớ xưa Annam giựt đất Nam-kỳ của Cao-miên mà nói, mà kể ân; bảo Annam phải giúp thành mà đền bồi thửa nợ. Ôi! Việc đã nguội lạnh rồi, tác giả nghĩ sao mà hâm lại? Nở buông lời nói phi-lý mà chẳng e bức mây động rừng hay sao? Tôi chẳng cải lẫy chi dong dài cho động lây xây hòn mà mích đến việc dân việc nước. Tôi lấy một đều nầy mà tỏ cùng tác-giả là lời tác-giả nghịch lẽ chánh lắm đó. Nếu nói lấy đất người, thì phải chác lấy nợ ân nợ ngãi, thì các nước có thuộc-địa nhiều trả bao giờ cho hết nợ? Người lấy đất mình mà mở mang khai-hóa cho mình, mình phải mang ân chác ngãi người ấy chớ. Cũng như Annam mang ơn chác ngãi với nhà-nước Langsa đó vậy. Đối lại, Annam xưa dầu có liều đổ máu mà chím đoạt Nam-kỳ của Cao-miên, mở Nam-kỳ ra phì nhiêu, thì Cao-miên mang ân thiếu nợ Annam, chớ Annam nào lại thiếu. Xét cạn lẽ, việc thay đổi ấy bởi lòng trời, nào phải ở lòng người muốn đặng. Nếu Annam chẳng có chím Nam-kỳ của Cao-miên, thì ngày nay Nam-kỳ còn là đất Bảo-hộ, nào phải là thuộc-địa của Langsa. Nam-kỳ đã là thuộc địa Langsa rồi, thì thôi, còn chi mà nhắc nhở cừu hờn của Cao-miên với Annam lại nữa? Còn chi mà kể ân nghĩa nữa? Nên nói việc Đông pháp ấy việc chung, dầu đàng Saigon-Cao-miên hay là đàng Saigon-Cần-thơ cũng là trong Đông-pháp, cũng bổ ích cho kinh-tế lý-tài Đông-pháp; ai cũng phải gánh vác ít nhiều, giúp cho thành tựu; lựa phải lấy đều khổ tâm cừu hận đam ra mà khêu-khích.

Thoản lại, lúc này lòng người Annam đang hăn-hái về việc quốc-trái, hãy xem lấy kỳ rồi thì biết, phải nóng chí người Annam để về sau, vay làm đàng Saigon-Cần-thơ-Sốc trăng; nếu tác-giả vì riêng mà bỏ chung, đam lời nặng nề khêu-khích làm cho nguội lòng trung-ái ấy đi, há chẳng rằng nhứt ngôn khả dĩ tang bang chăng ru?

Theo ý tôi tưởng, tác-giả muốn cho người Annam giăng tay vùa giúp lập thành xe lửa Saigon-Kratié và Saigon-Nam-van cho Cao-miên cũng đặng vậy chớ chẳng phải không, vì ích lợi chung; song phải đợi — thừa trong nhà mới ra bề ngoài — đợi chừng đàng xe Saigon-Hà-nội làm xong, đàng xe Saigon-Cần-thơ làm xong, thì mới đặng. Ấy là lẽ chánh đó.

Còn như tác-giả muốn lấy sự lợi ích của hai đàng mà cân phân so sánh, thì sự ích lợi của đàng Saigon-Nam-van sánh sao cho lại với sự ích lợi của đàng Saigon-Cần-thơ Sốc-trăng. Thổ-sản đất Cao-miên là bao mà nói việc chở chuyên? Hãy xem lấy nông-nghiệp của người Nam-kỳ khác với nông-nghiệp của người Cao-miên là mấy. Một mười với một; Cũng bởi một đàng chủ ý làm cho có đủ ăn, còn một đàng làm cho có bán ra cho ngoại-quốc. Vậy mà Nam-kỳ hãy còn đất hoang chưa khai phá; Nam-kỳ hãy còn thiếu dân công sắp lập đồn-điền thêm; thiếu cho đến công cày cấy. Vì vậy Nam-kỳ mới gắp trông đàng xe lửa Saigon-Hà-nội cho mau rồi, cho dân công Trung-Bắc tràng vào đây cho có đủ dùng mà vở đất.

Trông đàng xe Saigon-Hà-nội cho mau rồi mà chi? — Tác-giả biết rằng Nam-kỳ còn đất hoang vô số, chưa có dân công khai phá; lại cũng biết trong những phần đất khai phá thành thuộc rồi, hiện có nhiều phần bỏ không, vì thiếu công cày cấy, nên trông cho đàng xe Saigon Hà-nội hoàn thành cho có thể đam nhân công miền Bắc vào Nam mà lợi dụng về nông nghiệp; kẻo, bấy lâu, vì một sự đàng sá hiểm trở, chở chuyên chẳng tiện, mà nhân công Hà-nội và các tỉnh phía Bắc Trung-kỳ đông cho đến đỗi không có đủ thế sanh nhai mà chỉ độ hồ khẩu, phải ngồi không một chỗ mà chịu cơ cần, không vào đặng Nam-kỳ là xứ nông nghiệp thạnh vượng mà không có người đủ dùng, vở đất tròng lúa, còn đang chờ đợi nhân công như khát. Ấy vậy hễ đàng xe Saigon-Hà-nội hoàn thành, thì thấy dân Tonkin và dân các tỉnh phía Bắc Trung-kỳ tràng vào liền; thì thấy những đất thuộc ngày nay thiếu tay cày cấy nói trên đó chẳng còn bỏ không; thì thấy những đất hoang nhàn bấy lâu chưa khai phá nổi, trở nên đồn điền thạnh mậu; thì thấy, tóm lại một lời, mỗi năm Nam kỳ, số lúa thêm biết bao mà kể.

Vì biết đàng xe lửa Saigon-Hà-nội chạy thông, có nhân công hai kỳ vào giúp tay nông-nghiệp, làm ra số lúa Nam-kỳ mỗi năm tăng bội phần, mà chẳng lo thế chở chuyên cho chóng, cho tiện; tức là chẳng lo làm đàng xe lửa Saigon Cần-thơ-Sốc-trăng; thì nông-thương phải bị giảm thế lực, kinh-tế lý tài phải bị yếu nguồn lợi; cũng bởi, những tay nông thương lớn ở các tỉnh phía Tây không vãng lai Saigon Chợ lớn thường được, mà cũng không tính việc mua bán giá cả chi cho kịp thời được; vì đàng xa xuôi cách trở, mỗi lần muốn đi Saigon-Chợ-lớn, tính nội trong ngày giờ đi đàng, một bận đi một bận về, cũng mất hết ba ngày rồi; nếu chẳng rủi mà phải trễ một chuyến xe lửa sáng tại My-ho là bến, ai, ở miệc Bacliêu-Sốc-trăng-Cần-thơ-Rạch-giá muốn đi Saigon cũng phải đình lại đó một đêm mà nghỉ chờ xe lửa sáng.

(mai tiếp)

Lê-hoàng-Mưu.

Chấn-chỉnh quốc-văn (2)

(Tiếp theo)

(Thêm lời diễn-thuyết ông Nguyễn-háo-Vĩnh tại hội Khuyến-học)

Ta muốn chuyển thâu học-thuật của thế-giới làm học-thuật để phổ-thông trong nước ta cho dân ta học; cái lẽ đó, tưởng trong trí ai cũng đã biết rằng phải chấn-chỉnh quốc văn ta lại cho có phép tắc có môn-loại mới được. Thế là một lẽ ắt phải vậy. Cái nền quốc-văn ta được cao rộng rồi, rồi ta mới có thể đam các môn học-thuật mới mẻ của thiên-hạ mà sắp lên đó. [illegible] trong trí ai cũng đã biết rằng phải chấn-[illegible] quốc-văn ta lại cho có phép-tắc, có [illegible] loại mới được, ấy là theo cái ý kiến tự nhiên chớ không phải lòng tôi muốn vậy mà tôi tưởng ai cũng vậy đâu. Để tôi lược thuật lại cuộc diễn-thuyết của ông Nguyễn-háo-Vĩnh hôm ngày 12 tại hội Khuyến-học, mà cái vấn-đề của ông lại rất có ảnh-hưởng với vấn-đề chấn-chỉnh quốc-văn của tôi trước kia, thì độc-giả đủ lấy làm chứng cứ rằng cái ý-kiến của nhà hữu chí ta nay ai cũng trông mong là thế ấy.

Đúng giờ, nhà diễn-thuyết và các ông đi dự thính vào hội một cách nghiêm chỉnh tử tế.

Trước mở đàn diễn-thuyết, ông Trần-quang-Nghiêm (Hội-viên hội Khuyến học) đứng dậy trình với các ông dự thính về cuộc diễn-thuyết của ông Vĩnh. Kế ông Vĩnh đứng ra tỏ mấy lời khiêm-tốn đại-khái rằng, ông muốn đam bài văn « Chinh-phụ-ngâm » mà diễn giải lối quốc-văn ta từ xưa [illegible] đẹp-đẽ sâu-sắc rồi, để bàn qua lối quốc-văn ta bây giờ, ta cần phải lưu tâm chấn-chỉnh lại thế nào; dầu rằng có đều sơ sót, các ông miễn cho và sửa lại cho. Chừng ông mới nói chuyện.

Ông mới mở lời, thì ông đã giữ lấy cái vấn-đề của ông là nói về cái nghĩa của bài văn « Chinh-phụ-ngâm » tức thì ông đọc ngay câu đầu bài của bài ấy là:

Văn Hán, của ông Đặng-trần-Côn đặc:

Thiên-địa phong trần,
Hồng-nhan đa truân.

Văn ta, của bà Đoàn-thị-Điểm giải:

« Thuở trời đất nổi cơn gió buội,
Khách má-hồng nhiều nỗi truân-chiêng. »

Ông lấy đó mà giải ra cái văn-lý của ta đối với văn Hán cho biết cái ý nghĩa quốc-văn ta cũng thâm thuý vậy. Trông ra ý của ông lấy làm cố trọng về quốc-văn ta lắm; ông muốn sao cho ta biết cái giá-trị của quốc-văn ta mà dùng — biết giá-trị quốc-văn ta, tức là ta phải thấu đáo cái nghĩa quốc-văn ta mà dùng cho đúng. Như câu:

Thuở trời đất nổi cơn gió buội.

Trước hết ta hỏi lấy ta: « Thuở » là nghĩa gì? Ấy là ta phải hiểu cái nghĩa của chữ « thuở » là chỉ bao hàm cho thuở ấy, thuở nọ v. v...; « nổi cơn ». — Cái nghĩa chữ « nổi » đó tức là gì? Ấy là ta phải hiểu cái nghĩa của chữ « nổi » là dấy lên, là gây nên v. v.

Chữ « nỗi » dưới nầy, cái nghĩa là chỉ về nông nỗi, lắm nỗi, nỗi nọ, nỗi kia, nỗi riêng, nỗi chung v. v

Cũng thì chữ nỗi, mà cái nghĩa có khác nhau như thế. Ông Vĩnh tuy có diễn giải nhiều lẽ khác và có dậm vào nhiều việc để làm tỉ-hứng với cái nghĩa thiệt của bài « Chinh-phụ-ngâm » nghe cũng ngộ. Song ý ông chỉ nằn nằn về cái nghĩa của tiếng nói nước mình là làm lâm. Nói tóm lại, thì ông ta muốn [illegible] tiếng Annam, muốn [illegible] tiếng nói Annam làm cái cơ-quan để chuyển-thâu học-thuật của thế-giới. Ông có tỏ ý rằng: lẽ thời ta cần phải có cái hội Hàn-lâm, để ta vừa nghiên cứu quốc-văn ta lại cho đúng và ta vừa đặt sách vở, làm tự-vị cho quốc-văn ta có cái phương diện nhứt định, lần lần chỉnh đốn lại cho chính chắng, cho khỏi người viết một nơi, người hiểu một ngả như quốc văn ta buổi bây giờ.

Ông lại nói rằng: « Ta muốn đam tiếng nói nước người mà những tiếng nào ta chưa có, để dung-hòa với tiếng nói nước ta, thì ta hãy dùng ngay, đừng đi quanh theo tiếng nói của Chệc như Hoa-thạnh-đốn (Whasington). Nả-phá-lôn (Napoleon) v. v. vậy. Rồi tê ra Chệc nói — người ta nghe không mất cái tiếng thật là Whasington, là Napoleon [illegible] quanh mà nói thì không ai hiểu Hoa-thạnh-đốn, Nả-phá-lôn là đi gì cả. Thế thì ta dùng tiếng nói ngoại-quốc thành như cái bịnh phát ách không tiêu hóa được. Vậy thì buổi nay, nhà soạn báo và nhà làm sách của ta nên lưu-tâm đến điều cải cách ấy, mà phô bày quốc-văn ta lên trên tờ báo, trong quyển-sách, ngày kia quốc-dân ta trong ba kỳ đồng hiểu chung nhau một nghĩa của quốc-văn thì nền học phổ-thông ta mới có thể mở rộng cho.

Nghe được lời nói của ông — chỉ nằn-nì nằn-nì trong lòng ông về nỗi thiếu thốn và lầm lạc trong tiếng nói và quốc-văn ta — nếu ta cố trọng về học giới ta sau nầy, thì nỗi riêng của ông tỏ ra hôm nay tức là nỗi chung của đồng-bào ta vậy.

Vậy tôi xin đề mấy lời khen ngợi ông Vĩnh hoan nghinh cái ý-kiến ông Vĩnh đối với quốc-văn ta buổi nầy là cái buổi ta cần kíp phải cùng nhau chấn-chỉnh lại. Thế thì từ đây tôi cứ vấn-đề « **Chấn-chỉnh quốc-văn** » *của tôi trước kia cùng hòa lẫn với cái ý kiến của ông Vĩnh sau nầy mà bàn rộng ra về nỗi viết quốc-văn phải hiểu rõ cái nghĩa chánh và là cái nghĩa bóng của chữ ấy, nghiên cứu cho đứng-đắn để đàng lên trên báo-chương — lần hồi — cái nghĩa lý quốc-văn ta gồm đủ thì tự-vị ta mới có thể mong lập thành được.*

(Còn nữa).

Tỉnh-Tâm.

Mình làm mọi cho Khách-trú

Mới thoạt nghe Mình làm mọi cho Khách-trú, thì ai ai cũng sôi trào máu đỏ, muốn tìm kỳ-giả mà hỏi lấy cớ nào mà dám nhục-mạ đồng-bang ta vậy.

Trước khi cắt nghĩa câu ấy, tôi xin hỏi trước, vậy « làm mọi » nghĩa là gì? Làm mọi có phải là mình cố công gắn sức làm ra lợi, mà mình không được hưởng, lại để cho người khác ngồi không thủ lợi, tức là làm mọi không? Thế thì mình (chỉ nghĩa là đồng-bang ta) bề ngoài không phải làm mọi cho Khách-trú, nhưng kỳ xét thì thật là làm mọi, là vì mình làm lợi, mà không được hưởng, lại để cho Khách-trú ta hưởng hết.

[illegible] sinh lợi, bất cứ là nước nào cũng thế, cũng có Sĩ, Nông, Công, Thương. Nên nước giàu, dân mạnh cùng không cũng ở nơi bốn thứ dân ấy. Nhưng cạn nghĩ dân nước ta không giàu, nước ta cũng không mạnh, không phải là bốn nghề ta không có. Có! Nhưng mà làm ra cho có lợi rồi để cho Khách-trú hưởng hết thành ra nước yếu, dân nghèo. Nói tắt một đều là bởi mình làm lợi cho Khách-trú.

Kia như Sĩ, thì hiện giờ các ông các thầy, kêu là Sĩ. Nếu ngảnh lại mà coi như ở Saigon ta đây, các ông các thầy đều giúp việc cho Nhà-nước Langsa, không thì hảng buôn Langsa, chớ có mấy ai làm việc cho Khách-trú. Dầu cho có người làm việc với Khách-trú đi nữa, thì trong muôn người mới có một [illegible] dám gọi là làm mọi. Nhưng nếu nói Sĩ làm mọi cho Khách-trú, thì tuy không làm mọi cũng như làm mọi, là vì đất-cát phố-xá nội Châu-thành Chợlớn Saigon thì gần hết của Khách-trú. Nên chi, mỗi tháng ông nọ thầy kia, làm đổ mồ hôi xót con mắt, làm kẻ một trăm, người năm ba chục rồi đều phải đam cho Khách-trú lại kẻ 50, người ba chục hai chục, là vì phố của hắng mình mướn ở. Đó thử nghĩ coi Khách-trú tạ an mà thủ lợi, sướng không, mình làm ra lợi mà phải chia cho hắng. Chớ phải chia ít sao, chia hết gốc ba, có nhiều khi phân nửa. Phố-xá hiện giờ ở Saigon mắt quá, nếu một người lên ở Saigon làm ăn, tiền phố trả trong 10 năm, toán lại cũng có 7, 8 ngàn là ít, là vì phố mà ban đầu cho mướn 20 $ trong 2 năm thấy tăng lên 25 $; 3 năm nữa tăng lên 30 $ rồi, cứ một năm không thì 2 năm tăng lên mãi. Cứ coi theo đó mà tính ra thử coi, có phải mình làm đổ mồ hôi sót con mắt, mà nghèo cũng huờn nghèo, lại làm cho Khách-trú, còn phố thì cũng của hắng cứ làm chủ.

Bởi cớ tôi mới dám nói mình làm mọi cho Khách-trú, là tuy không phải làm mọi cũng như làm mọi.

Còn nói qua Công, thì bách-công bách-nghệ, bởi mình bấy lâu trọng đường quan lại, chê nghề nghiệp, quên rằng: Nhứt nghệ tin nhứt thân vinh. Nên để cho Khách-trú nghề nào làm ra có tiền, nghiệp nào làm ra có bạc, thì hắng không sợ khinh bỉ chi ráo, cứ ra lãnh làm, rồi mướn lại thợ-thuyền ta làm. Đừng nói chi nghề gì, nghề làm nhà-cửa, nghề đóng tàu-bè, nghề làm máy móc v.... v....

Khách-trú hắng lãnh ráo, rồi cứ mướn rẻ Annam mình làm lại, hắng cứ ngồi không mà thủ lợi. Thế ấy, há không nên gọi là làm mọi cho Khách-trú sao? Mà tôi đã nói dầu không làm mọi cũng như làm mọi.

Nói qua Nông là nghề làm ruộng, thì ai chẳng biết xứ mình đây, chỉ nhờ lúa gạo mà no ấm. Thử hỏi lại tay ai cày, ai bừa, ai gặt, ai hái? Há không phải Annam mình sao? Còn nếu nói đến khi làm ra cho có hột [illegible] muốn đam ra bán, thì lại không được quyền định giá như các nhà buôn kia, mình lại cứ do theo giá lúa của Khách-trú định mà bán. Hắng muốn định cao, định thấp nghĩa là hắng muốn thủ lợi nhiều ít gì thì tự ý hắng mà mua rẻ, mua mắt. Đó nghĩ coi có phải là đến nhà nông cũng là làm mọi cho Khách-trú mà. Tuy có nhiều tay điền-chủ có thế-lực lớn mặc dầu, nếu nói đến việc bán lúa thì cũng phải tùy theo giá của Khách-trú định mà. Ấy vậy cũng là làm mọi cho Khách-trú mà dầu có rầy tôi đi nữa, cãi lại rằng không phải làm mọi, nhưng cũng như làm mọi, là vì mình làm trăm bề khổ cực cho có hột lúa, Khách-trú như bò-câu ở đâu bay lại thủ lợi.

Rốt lại nghề thương thì cũng không tránh khỏi. Như những món nào bên Tàu của Khách-trú chở sang đây, hắng bán rẻ mắc [illegible] nói làm chi, chỉ như những hàng hóa của tay mình làm ra, cây trái mình trồng ra, đam ra bán cũng bị hắng đứng trung-gian mà thủ lợi. Tôi có thấy nhiều món hàng của người Annam ta, (người Bắc-kỳ) lắm, hắng đam về nói hàng Tàu; bưởi ở Biênhòa hắng nói bưởi Tàu, cũng bán mắt. Ấy là tôi kể sơ đó cho chư-tôn biết mà thôi, chớ còn không biết bao nhiêu món của ta bán rẻ lại cho Khách-trú, rồi hắng bán mắc lại cho ta. Đã vậy còn hắng thì lập tiệm lớn mua đồ rẻ, hắng bán lại cho quán nhỏ cũng là tiệm nhỏ của ta, giá bằng hai bằng ba. Nếu nói về việc buôn, thì tưởng nói cả năm nầy qua năm nọ cũng chưa hết, việc mình làm mọi cho hắng.

Tôi xin chỉ sơ mà thôi. Đó chư-tôn nghĩ coi có phải là rồi ta cũng làm mọi cho Khách trú không.

Rốt cuộc bốn thứ dân trong nước ta đều không phải làm mọi cho Khách-trú nhưng mà cũng như làm mọi cho hắng, nên khi đến nước ta thì một cái quần xà-lỏn, trong năm mười năm ở lầu cửa rộng rồi.

Ấy vậy bốn thứ dân trong nước, mỗi người nên trù nghĩ ra phương-pháp nào đừng để cho Khách-trú không làm, mà lại chen hưởng lợi của ta.

Trần-văn-Chim.

Vô-tuyến điện

Ngày 8 Mai 1922

Ông Joffre về đến Ba-ri

Quan Thống-chế Joffre về tới Ba-ri.

Lời ông Barthou

Tại thành Gênes, ông Barthou cắt-nghĩa cho các nhà nhựt-báo rằng Đại-pháp hết lòng phụ sự cho Hội-nghị thành Gênes, dầu rằng có đều trở ngại về tờ hòa-ước A-lơ-măng và Rút-xi và các đều trở ngại khác nữa.

Sở vô-tuyến Dalat ngày 7 Mai

Bớt số quan-viên

Năm 1922, sẽ bớt số quan-lại kể ra là 51.967 người, lợi cho nhà nước được 500 triệu. Những quan lại bị bớt số phần đông thuộc các bộ hay về việc binh bị. Tại bộ binh bớt 10.530 viên quan, sở làm thuốc đạn bớt 528 người, bộ Thủy-quân bớt 4.917, bộ lo về tiền phụ-trợ bớt 1,150 người, tổng cọng 17.125 người.

Bên Pháp

Báo « Le petit Parisien » xét hiện-tình đường giao thiệp ở Hội-nghị thành Gênes lấy làm tiếc cho nhiều báo Anh bấy còn ấn-hành báo-tin không thiệt chắc về cử chỉ của chánh-phủ Pháp, bởi vì ông Poincaré đã thi-thố nhiều điều đáng chứng chắc rằng ông giữ tình khắn-khít cùng các nước Đồng-minh.

Tin Hồng-mao

Báo « Morning post » nói rằng những lời của ông Barthou cáo-báo tại thành Gênes trong lúc bàn nghị, chỉ rõ rằng Pháp-quốc chẳng có ý làm cho Hội-nghị không thành.

Báo « Times » nói trước, báo « Evening News » tiếp nói rằng các nhà công-luận Hồng-mao lấy làm đau-đớn mà hay tin rằng cả triệu người ở chiến-trận về và cả triệu người đờn-bà góa không biết được ai là người thắng trận ra đứng bàn-luận ở Hội-nghị thành Gênes.

Thành Gênes

Ông Barthou khi trở về thành Gênes thì thiết yến mời phái-bộ I-ta-li. Ông có thương lượng cùng ông Schanzer và ông Jaspar hôm ngày chúa-nhựt và thương-thuyết cùng ông Lloyd George hôm thứ hai.

Bên phái-bộ Rút-xi có lời truyền rằng tờ đáp từ về sự kêu nài của các liệt-cường đến chiều thứ ba hay là thứ tư mới đến nơi. Bên phái-bộ I-ta-li dư luận rằng nếu Rút-xi không ưng thì chắc là phải nài cho hai nước Pháp và Banh-gích bàn nghị lại nữa.

Đức Giám-quốc phản-giá

Đức giám-quốc đã từ giã thành Marseille mà sang thành Arles. Ngài ngồi xe hơi mà đi và viếng các đồ công-nghệ tại sông Rhône.

Nhựt bổn

Báo « Le Temps » nói rằng tòa Nội-các Nhựt chưa lập được quan Thủ-tướng có ý đòi tòa nội-các đặng cho có đủ mặt các phe-đảng ở tòa Nội-các. Song theo tờ báo ấy thời lòng dân muốn cho cả tòa Nội-các trước phải cáo thối.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

HỎI NGƯỜI ANNAM

Chớ nên lộn thuốc của Ngại-quốc với thuốc **Xứ Algérie** là Thuộc-địa Langsa. Hễ biết lựa **thuốc rời** và **thuốc trái đất** ở xứ Algérie mà hút, thì tức là dùng đồ **thổ sãng Algérie** quả thiệt là đồ thổ sãng **Đại-pháp** và chẳng có thứ thuốc nào ngon bằng. Hãy nên hút thuốc hiệu **Trái Đất**.

Đông-Pháp Thời-sự

Nam-kỳ

SAIGON

Bất động tại trận

Cậu Trần-văn-Hai dit Hợi, 25 tuổi, thấy cái hộp của khách Lê-Nhu, ở tuổi, ở đường Marchaise, ngỡ là hộp đựng tiền nên ra tay chọt. Chẳng dè cậu ta lấy đặng rồi dở ra mới thấy hộp đựng « xanh cái chĩ ». Đang lúc chọt, cậu ta bị thộp ngực, nên bị giải qua Biện-lý.

Con dĩ lạc

Trần-thị-Đậu, 51 tuổi, ở làng An-phú-tây (Cholon) đến khai với bót rằng sớm mai bỏm qua, đứa con nhỏ của người là Trần-văn-Diễn, 9 tuổi, đi lạc đâu mất.

Huốt hàng cải, mậu phân lài

Tên Gian-Hoa làm tập-lo-nơ ở đường d'Ormay đến khai, chớ không có thưa, rằng 2 tên thợ hồ Quảng-đông, một tên thì mượn trước 20 đồng, một tên nữa 15 đồng. Mượn rồi « hàng cải » đi tuốt không trở về.

Ăn-cắp ! Ăn-cắp !

Tên sô-phơ Nguyễn-văn-Mão ở đường dụ-dépotoir có đứt đơn thưa rằng có kẻ vào nhà lấy một cái rương giá đặng 3 đồng, đựng quần áo giá 25 đồng, một cái giấy thuế-thân và một cái giấy xếp-li-ca.

Quan lương-y S... có thưa một tên bồi ở cũ với ổng, về tội nghỉ ăn cắp một cái bóp phơi đựng giấy tờ riêng, một giấy đi xe và 450 đồng.

Tên Lê-văn-Cưu ở nấu-ăn trên vương thì có đến thưa bớt rằng ăn-trộm lấy của nó 3 chiếc cà-rá giá đặng 50 đồng.

Cậu mợ nào đây ?

Tên sết-ti Ramassamy ở đường Ohier cới đến thưa tên Ng-vH... và Lê-thị-L.. về tội gian lận sao đó lấy của nó 1170 đồng.

Chia khóa giả

Thầy Bùi-quan-Diễm giáp việc tại nhà Điền-tin đến thưa rằng ăn-trộm dùng chìa khóa giả mà vào nhà lấy 148 đồng.

Xe-hơi đụng

Ở góc đường Paul Blanchy và d'Ormay có 2 cái xe-hơi đụng, cái C. 7818 và cái C. 746.

Chạy êm ru

Một cái Ô-tô **Buick** *ốn 6 máy*
Một cái Ô-tô **Citroen** *nhỏ*
Của M. Nguyên
Gérant Saigon Palace Hotel
98 Bd Charner
Số tiền gui-khách đa-ngoan,giá rẻ.
Chauffeur giỏi và cẩn-thận lắm.

Bắc-kỳ

HANOI

Việc ăn cắp ở sở Điện-báo

Có tin rằng một viên Tham-tá sở Điện-báo người Nam nhập tịch dân Pháp là M. Bernard Hiếu bị cáo về việc ăn cắp giấy bạc của người ta gởi sở Điện-báo thì đã được tam tha, vì đã qui giữ 3000 đồng. Mới tha được lại xét ra có nhiều tang chứng khác rất khả nghi.

Cháy

Đêm hôm 27 avril, lúc 10 giờ phát hỏa ở xưởng gỗ đường hàng Long của M. Nghĩa làm tại Công-ti xe-lửa Vân-nam. Thiệt hại không mấy.

Thuốc phiện lậu

Mấy lâu nay sở Thương-chánh bắt được nhiều thuốc phiện lậu lắm. Ấy là nội trong thành phố thôi. Còn ở trên xe-lửa và ở các thôn-quê phỏ, huyện không kể xiết.

Tiền đồng mới

Tòa Độc-lý Hanoi vừa mới tin báo rằng : Có hai Công-ti Haiphong sẽ tải lên một triệu đi nữa 5 nghìn trư tiền đồng.

Bị thương vì chơi dại

Mấy đứa trẻ con chơi với nhau, vứa một thứ vỉ tuốt nát thuốc nổ vứt xuống và chơi, thế nào dan nổ vào vào bụng và cánh tay. Người ta phải khiêng nó vào nhà thương ngay.

Trường Pháp-việt mới

Tại Bộ-lạc, huyện Vũ-tiên tỉnh Thái-bình nay đặt thêm một trường Pháp-việt con trai.

Làm thêm trường học

Tại xã Trè-chân huyện Thanh-liêm, tỉnh Phủ-lý vừa được đã mở trường công trong làng, tên nhà nước bỏ thầy về dạy, mà không lỗ chỗ dạy vì học trò nhiều, cho nên xã ý lại xin phép quan làm thêm một trái trường nữa.

Phi công Poulet bay đi Bentre

Phi công Poulet ở Gocong hôm thứ sáu bay qua Mytho rồi ở Mytho bay qua Bentre có chở quan ba Bình và ông Meunier. Phi công Poulet tính ở ít ngày tại Bentre đặng bay nhảo lộn và bay chở hành khách.

Hội Patronage laïque Cochinchinois

Bổn-hội đã có lòng rất hân hoan, mà đem vào sổ rồi, những mấy số hùng lớn, tiến nay, Bổn-hội cũng vui lòng, mà ấn-hành thêm, mấy ông mới hùng sau đây :

Kể trước mấy cái dại-danh của chư-vị hảo-tâm như là : Ông Trương-v-Bền, ông Lê-v-Phát, ông Ng-ngọc-Chơn, ông Ng-phi-Khai, ông Bùi-v-Chiêu, ông Ng-v-Của, ông Trần-quan-Nghiêm, ông quan hai Nguyễn-văn-Xuân, ông Ng-v-Xuang ở Nhơn-hòa . . . thì theo sau mà vào hội, như là ông Ng-v-Ỷ, Cai-tổng, ông Bùi-ngọc-Yêu, huyện-hàm, ông Trương-ngọc-Sô, cựu hội-đồng địa-hạt, ông Bùi-ngọc-Cần, cả trưởng, làng Thới-An (Trảng-Bàng)... thì mỗi qui ông nấy, đều có đứng cùng cho hội, mỗi ông 100,00 đặng mở mang thêm những các kho sách.

Như tỉnh Vinhlong, Bêntre, Sadec, Giadinh v. v... mỗi tỉnh đều có cho hay biết rằng đã sẵng có nhiều ông xin vào cái hội qui trọng nầy là một hội, chẳng có người Nam-kỳ nào mà làm ngơ, làm lăng được.

Nếu chư-vị ý muốn sách đọc cho con không ?

Thì hãy xin vào bổn-hội đi.

Nếu chư-vị cần muốn cách dạy học theo bình bóng thiệt, đem đến hát ra tại nhà mình — như bóng hăng thợ, lò nghề, phong cảnh qui-báo của đời — các sự tìm ra mới — sự giáo Âu-châu . . . không ?

Thì hãy xin vào bổn-hội đi !

Nếu chư-vị muốn cho con cái nó tập luyện gân-cốt, cho tinh-hảo, có ích, vui vẻ, không ?

Thì hãy xin vào bổn-hội đi !

Đến ngày thứ hai, 15 mai, lối 5 giờ chiều, có sẵn bàn giấy riêng đọn tại nhà hội (Société Philarmonique) trước ngày nhóm đại hội, thì ông nào đã xin vào bổi rồi, thì được phép dự ngay trong các việc nhóm ngài cần hỏi liền.

Hướng truyền

Con ếch biết nói

Xưa có ếch biết kêu oai đã là lời nói ngựa mà nay lại có ếch biết nói ! Thế mới hẳn là một lời truyền ngoa nữa. Mấy hôm nay ở hoàng-thành Kinh-đô đi đến đâu cũng nghe người đồn rằng ở tỉnh Quảng-trị nay là ở tỉnh Thừa-thiên chẳng rõ, có mắt gánh đi câu ếch, cân được 5 con duy có một con thì to, người ấy trả năm con, cho to ấy ra toan làm thịt. Khi bắt mỏ ở trong giỏ ra toan lấy dao chặt đầu, thời con ếch chắp tay lại mà nói rằng : « Mầy chớ giết tao, vì tao sinh ra đây đã cứu mầy. » Người ấy thất kinh liền thả nó ra rồi là lên, thời nó nhảy mất.

Ấy chắc là một lời đồn ngoa, chớ chẳng có lẽ nào mà nên tin được, mà cũng không hiểu vì lẽ gì mà lại phát xuất một các truyền ngoa như thế ? Thật cũng nên lạ thay.

ROB THOMAS

Thuốc nầy là một vị tẩy độc thượng hạng được lọc rất nên mạnh, cho nên hễ các thứ thuốc khác, hoặc có cốt SALSEPAREILLE hoặc có cốt IODURE DE POTASSIUM mà uống vào trư trơ, rồi bỏ đứng đến thuốc nầy thì mấy mươi hiệu liền

Nó có tài chữa lại tức thì chẳng cho các bịnh đại-độc như tiêm la hột soài, sang độc vân vân . . . đều phải lên ngày mà phải lên trợ.

Mỗi ngày uống hai muỗng lớn, sớm mai một muỗng trước bữa ăn cơm, chiều mỗi muỗng cũng trước bữa ăn cơm.

Thuốc ROB THOMAS nầy dùng mà tẩy độc thường chẳng đứng, song phải uống là hơn, mỗi ngày uống một muỗng nhỏ mà thôi, sớm mai một muỗng chiều một muỗng.

Có một mình nhà thuốc Pharmacie Principale của ông L. SOLIRÈNE có bán mà thôi.

Ai có thế nào liền tìm ra được những thơ-từ ở Âu-châu và Java gởi cho nhà-máy xay gạo de la Méditerranée, bị mất trong tháng thứ hăm 7, mai 19-2, lối 10 giờ tới 4 giờ, thì sẽ được trọng thưởng 200 đồng.

Ngày 16 Mai 1922

VỀ VIỆC TÀI CHÁNH

GIÁ BẠC

Sớm mai

Nhà nước.	6.20
Ngân hàng Đông-Pháp.	6.40
Ngân hàng Hongkong Shanghai	6.40
Ngân hàng Chartered	6.40

GIÁ BẠC ARGENT FIN TẠI LONDRES

Sớm mai

Tại Paris ngày 15 mai 1922

	Tại bửa	Tại bữa
Ngân hàng Đông-Pháp . . .	35 1/2	35 1/8
Ngân hàng Hongkong Shanghai.	35 7/8	35 3/4
Ngân hàng Chartered . . .	35 7/8	35 3/4

GIÁ BẠC LIVRES STERLING

Tại Paris ngày 15 mai 1922

Ngân hàng Đông-Pháp	46.67
Ngân hàng Hongkong Shanghai	46 718
Ngân hàng Chartered.	46,711/2

QUỐC TRÁI CỦA ĐẠI-PHÁP

Tại Paris ngày 15 mai 1922

Và lợi 5 %.	15 f 05	Và lợi 6 %. 1920	89 05
Và lợi 4 %.	75 45	Và lợi 6 %. 1920	94 75
Và lợi 4 %.	13.8 65		

MỄ CỐC

Giá lúa chở đến nhà máy Chợlớn bao trả tại : 4 một tràm 81 10

Vinhlong.	4,85-86 4.90
Gò -công.	4.60 — 4.85
Mỹ - tho.	4.60 — 4.70
Bến - lức	4.75 — 4.90
Nam - Vang.	3.90 — 4.15
Giá thường thường hơn trong	4.14 — 4.45

Gạo gọi chở đến tàu không tính thuế xuất cảng hoa lấy bảo, giá mỗi tràm : 81 0

Gạo Nhựt-bổn nº 1 đỏ . . .	8.35 — 8.50
Gạo Java nº 1 lớn . . .	7.50 — 7.70
Tấm.	7.00 — 7.20
Cám.	3.20 — 3.50

Thịt heo

Giá mỗi kí-lô. — Đuôi 0 70 — Phi-lê 0 85 — Xương sường nhỏ 0 70 — Gan (lớn) 0 40 — Bắp 0 40 — Cổ 0 40 — Mỡ (hàng nhứt) 0 80 — Mỡ (hàng nhì) 0 60 — Tim 0 70 — Trái-cật (rognons) 1 00 — Ngực 0 50 — Sốt-sết 1 00 — Mỡ thịt cắt mỏi 0 60 — Xương già (Panasse côtes) 0 20 — Lưỡi 1 00.

Giá mỗi cái. — Óc bao 0 15.

Thịt dê

Giá mỗi kí-lô. — Sốt-sết 0 70 — Bò-dầu (Boudins) 0 40 — Phổ-mách heo (Fressage cochon) 0 80 — Lai-rai nhỏ (petitsellettes 0 80 — Ba-tê (Pâté) các thứ 0 90 — Thịt heo rô-ti 0 80 — Cằng heo chiên 1 00 — Ốc 0 80 — Langue marrée 1 00 — Đuôi heo 0 80 — Sốt-sết bên Tây 0 60 — Phổ-mách gruyère.

Thịt dê

1 Cẳng mỗi kí-lô — Gan tb ở 30 tới 0 40 (trọn cái) Dầu 0 60 — bộ đồ lòng 0 20.

Lòng bò

Giá mỗi kí-lô. — Lòng bò 0 30 — Lòng bò con 0 50 — Gan bò 0 35 — Gan bò con 0 55.

Giá mỗi cái. — Dầu bò con 1 00 — Óc bò 0 25 — Óc bò con 0 20 — Cằng bò lớp bì bò con 0 10 — Lưỡi bò 0 30 — Lưỡi bò con 0 20 — Tim bò 0 20 — Lòng bò 0 15 — Cái dầu bò (rin) 0 50.

Thịt bò

Giá mỗi kí-lô. — Thịt bò 1 cẳng — Nhượng-chơn đã nấu sẵn 0 30 — Đùi đầu-sư bắp-lanh 0 45 — Ngực 0 25 — Trái thăn giá 0 40 — Vai có xương 0 30 — Vai không xương 0 45.

Thịt bò con

Giá mỗi kí-lô. — Đuôi 1 20 — Xương-sường nhỏ (cotelettes) 90 — Ngực 0 80 — Vai 0 80 — Nhượng chơn 0 60.

Tàu chạy Cao-Mên, Lèo, Bacpréa và De-Thiên

Chiếc Battambang ngày thứ ba 16 mai 1922 9 giờ tối chạy

Chiếc Hainan, ngày thứ năm 18 mai 1922 9 giờ tối chạy.

Tàu chạy Cao-Mên và Lèo

Chiếc *J Ruelf* ngày thứ bảy, 20 mai 1922, 9 giờ tối chạy

Tàu chạy Lạc-Tinh

Chiếc Khmer, ngày thứ hai, 15 mai 1922 9 giờ tối chạy

Chiếc Namky ngày thứ sáu, 19 mai 1922 9 giờ tối chạy

Tàu chạy Cap và Baria

Chiếc Namkỳ, vàHainan, chạy ngày thứ hai, thứ ba, thứ năm, thứ sáu 8 giờ sớm mai chạy, ngày thứ bảy 12 giờ trưa chạy

Thời-sự Cẩm-Nang

Thầy bổn chữ « **Thời-sự Cẩm-Nang** » chuyến đi hiện ngày là một quyển sách tối cần tối yếu để khảo-cứu việc thời vụ phải thay đổi hoài.

Đã xuất-bản năm 1922, xin gởi đến nhà in ông **Nguyễn-văn-Của** 157 Rue Catinat Saigon mà mua kẻo hết.

Giá một quyển. . . . . 2 đồng

DẦU ESSENCE DE MENTHE

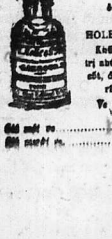

THỨ THƯỢNG HẠNG của ông L. SOLIRÈNE
bổ nghệp cho ông Renoux
Kể quyền cho HOLBÉ và RENOUX

Khử độc rất hay trị nhức đầu, đau gân cốt, đau xóc hông v.v. rất thần hiệu

Ve trên mắn trắng

Giá một ve . . . . . 2 : 00
Giá nhiều ve 1 80

Xin lưu ý

Kính trình chư quí vị tường lãm : Nguyên tôi có lập một cái tiệm épicerie để bán Đông-pháp, Rue Đuinguí, Socträng, đã hầy lâu nay 20/5.

Ngày nay tôi mắc lo về việc ruộng rẫy, không (nước rảnh rang; nên tôi bán đồ đạc trong tiệm hôm nay 28 avril 1922, cho Madame Phạm-thị-Nương làm chủ (hiệu Đông-pháp cũng để y như cũ).

Tôi gởi tiệm cho Mme Phạm-thị-Nương rồi nhưng mà tôi không có lấy bạc. tôi vậy chi nên Mme Phạm-thị-Nương chịu lòng giữ trị các số nợ cũ của tiệm Đông-pháp thiếu các hãng buôn trước ngày 28 avril 1922

Kể từ ngày 28 avril 1922 sắp tới, tôi đã thôi làm chủ tiệm Đông-pháp rồi và không còn dự tới tiệm nữa. Vậy kể từ ngày 28 avril 1922 sắp tới thì xử phần Phạm-thị-Nương làm chủ Đông-pháp và chịu các số nợ và các đều xảy đến của tiệm.

Trinh kim-Tài. *Ancien Directeur de la Maison Đông-pháp.*

Socträng

AI MUA

Có dịp bán một cái xe hơi hiệu **CHANDLER** còn mới, và hai cái bánh secours. Ai muốn mua xin đến số nhà 42, *đường Amiral Dupré*, SAIGON.

Ai muốn bán bề dài một tấc tám m, bề ngang hai tấc và bề dầy hai ly.

Giá 12 tấm 1 đồng

Đá tròn có tai quầy bề mặt một tấc rưỡi để mài dao, lưỡi búa, rựa, rựa phân phát cả, vân vân

Giá 12 tấm 9 đồng 6 cắt

Đá thiệt tốt

Ai muốn mua xin gởi thơ cho ông J.BRUNEL ở tại Tourcham ông sẽ lập tức gởi theo nhà thơ contre remboursement chẳng sai

Trăm năm không phai

TIỆM-HỌA-CHƠN-DUNG

NGUYỄN-ĐỨC-NHUẬN

58 73, Boulevard de la Somme Saigon.

(ngang gare xe lửa giữa chợ-cả)

Thợ vẽ tiệm nầy đã có bằng cấp tốt nghiệp nơi trường xảo-nghệ, sẽ được 8 cái bằng cấp đều xảo Hà-nội, Hải-phòng, Nam-định xảo và đề thắm

Chư quí vị muốn vẽ . . . . . hỏi, tiệm nầy sẽ gởi cho một tờ cho hạch có biên rõ thước tắt giá cả và cắt nghĩa phân minh.

Bán Rẻ

Hãng **A. RICHAUD** có bán máy nhỏ đánh chữ dem theo đi đường rất tiện.

Giá là. . . . . 300 quan.

Trị bịnh như-thần

TRỊ HẾT BỊNH VÀ KHÔNG CÓ TÁI LẠI NỮA

Ai bị TIM LA hầy uống thứ thuốc BI-IODURAL NOVAT thì hết bịnh nặng một ngày liền viên.	Ai ho lao, ho tên, đau phổi lâu ngày Họ uống thuốc chỉ không hết thì nên dùng thứ thuốc KREOFOS NOVAT Uống một ngày chừng bốn hay là sáu viên

Hai thứ thuốc nầy không có phạt tỉ, và uống nó thì không sợ hết.

PHARMACIE PRINCIPALE

Của ông L. SOLIRÈNE, quan bảo-chế đường nhứt ở đường Catinat và đường Bonnard trước nhà hát Tây, SAIGON

RƯỢU THUỐC TRỊ BỊNH THIÊN THỜI

ÉLIXIR ANTICHOLÉRIQUE HOLBÉ

Đã nhiều năm rồi thiệt là hiệu nghiệm.

CÁCH DÙNG

Một là phải dùng phòng trước :

Trong cơn có thời khí, muốn tránh khỏi bịnh dịch. thì phải uống trước khi ăn cơm một muỗng cà-phe *Rượu Anticholérique*, sớm mai và chiều cũng vậy.

Hai là, Khi chớn bịnh :

Khi bị thiên thời rồi (ấn tế nhiều lắm cũng là một một hết nữa) người bịnh phải uống một muỗng cà-phe *Rượu Elixir Anticholérique*, cứ một chấn 10 phút đồng hồ thì uống một muỗng hay là 5 phút, cũng đặng.

Lại nữa, phải thoa rượu chỉ cho nhiều cả mình người bịnh. Rồi thì cho uống cà-phe hay là trà tàu nóng, phải pha rượu Rhum, rượu Mạnh, hay là rượu Annam cũng đặng.

Thuốc rượu *Elixir Anticholérique* là mình chữa bịnh thiên thời lắm, lại làm cho người bịnh mau mạnh.

Mỗi người nên mua một vài chai mà dự phòng đàng khi nào có bịnh thời khỏi mua tri.

Giá mỗi ve . . . . . 0$60

Có mua thuốc xây phải coi cho kỹ cái tên SOLIRÈNE, vì hiệu con rồng có giả mạo lắm.

Xe máy đạp hiệu ALCYON

đua ăn hạng nhứt

Hôm bữa khai trường Trường đua xe máy đạp tại Saigon, bên phía mấy người Langsa đua lành phần thưởng của quan Toàn-quyền ban thì M. Le Stunff ngồi xe máy đạp hiệu ALCYON ăn hạng nhứt.

Còn bên phía mấy người Annam đua lanh phần thưởng khai trường thì M. Trần-văn-Thình hạng nhứt, M. Trần-văn-Chánh hạng nhì, hai vị ấy cũng ngồi xe máy đạp hiệu ALCYON.

BICYCLETTES ALCYON

LA 1ère MARQUE DE FRANCE

GAGNANTE DES

"TOURS-DE-FRANCE" "BORDEAUX-PARIS"

"PARIS-TOURS"

AGENT POUR L'INDO-CHINE

L. CAFFORT

32,34,36, Rue Catinat

THUỐC HIỆU

Capsules de Santal Salolé Thomas

Khi trước ông nương-y nam-durong có chế một thứ thuốc hiệu là Dông-phương Thần-trường Santal Cirés tinh.

Trong tờ « Temps-hôi » tháng Juin năm 1895 trương thứ 971, ông nương-y ấy có làm một bài chỉ-chương như vầy :

Thuốc nầy hay hơn thuốc Copahu và Cubèbes nhiều mà có hại mà mất thơm thảo; dầu nồng hơn nhiều cũng không phải-tỉ uống mà rất mất mùi mùa dầu phải khác ra, mà trong mấy ngày đi tiểu liền nghiệm mà.

Thứ thuốc Santal nầy ý việc dầu dùng mà chỉ đặng 25 năm nay, uống mà vào thì hại thêm, hễ thôi.

Trong thứ thuốc hoàn nầy có nhiều vị Santal vào trong Santal tinh làm cho hai vị thuốc nhập làm một, mà thợ Ho dương cũng là hễ dương hễ trở trong.

Thuốc nầy đã uống tiện, hễ vào bụng rồi thì mau thơm.

CÁCH DÙNG

Mỗi ngày uống tứ tiêm hoàn cho tới tuyệt bịnh thì chẳng tái bịnh lại, tiết ký lắm mới gì phải mạnh rén.

Tại tiệm thuốc Pharmacie Principale của ông L. SOLIRÈNE, là bào chế ỷ khoa tấn-sĩ và nhứt hạng bào-chế y-sanh ngoại quốc hết Tây Saigon, có bán.

SANTAL MIDY

PHAI COI CHỪNG ĐỒ GIẢ MẠO

HÃY NÀI CÁI KỶ TÊN : **MIDY**

SANTAL MIDY

(Sân-tan Mi-dy)

Thuốc nầy hiệu và tinh hảo để trị bịnh *đau lậu*, mới cũ gì đều thần hiệu, (không có dùng thứ Copahu và không cần thụy).

Mỗi hoàn bọc đều có đóng hiệu **MIDY**.

Buôn bán lớn sỉ, 8, Đường Vivienne, Paris.

Trong mấy nhà Thuốc.

PHẢI HÚT THUỐC IMPÉRIALES

A. COURTINAT & Cie — SAIGON

PHARMACIE PRINCIPALE

CỦA ÔNG

L. SOLIRÈNE

nhứt hạng bào-chế sư

SẼ NGHỈ VỀ CHO ÔNG **G. RENOUX**

ở ngang nhà hát tây. — SAIGON

Tiệm thuốc nầy đứng bực nhứt đã lâu năm rồi và buôn bán lớn hơn các tiệm khác trong cõi Đông-Pháp nầy.

Tiệm thuốc nầy được có tiếng là nhờ chuyên bán thuốc thượng hạng, nhờ có một ông thầy bào-chế nhứt hạng, vân là cư-nhơn bác-vật xuất thân, đứng xem sóc việc bào-chế thuốc một cách rất kỹ lưỡng, trừng theo toa của các quan thầy thuốc ra cho người ta; lại nhờ có người Tây và người Nam thầy thầy đều tin cậy.

Tiệm thuốc nầy cứ do theo ý người ban hàng mà bán thuốc, hoặc tuân theo toa của quan thầy thuốc mà bào-chế, chớ chẳng hề khi nào làm sai, hay là lúc trong tiệm không có thứ thuốc người ta hỏi rồi không đem thứ thuốc khác mà đổi thế vào.

Tiệm thuốc chánh của ông L. SOLIRÈNE khuyên những bạn hàng :

Nên dùng thuốc của ông [illegible] chủ tiệm rất ngay thẳng, chiêu hiền đãi sĩ ;

Vì thuốc tinh tấn, một lần thuốc bèn tay gởi qua đều có thí nghiệm cho rõ tốt xấu, thiệt giả ;

Vì có bạn hàng đông đảo, nên bán mau hết, không có thuốc cũ ;

Vì có quan thầy bào-chế nhứt hạng, xem xét kỹ lưỡng cách bào-chế thuốc cho ý theo toa của quan thầy.

京 NAM-KINH 南

CAFÉ & RESTAURANT

Saigon, nos 11 & 13, rue Lefèvre, Saigon

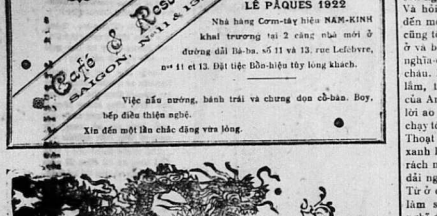

"Bổn-hiệu được bền vững cũng nhờ ơn chư-vị chiếu cố; Nên phải làm cho vừa lòng chư-vị. Bổn-hiệu chẳng nệ tốn hao, mời đọn lại 2 càng phố lầu rộng rải, sửa cách kim thời, sạch sẽ. Trên lầu có

Việc nấu nướng, bánh trái và chưng đọn cỗ-bàn. Boy, bếp điều nghệ.

Xin đến một lần chắc đặng vừa lòng.

LÊ PAQUES 1922

Nhà hàng Com-tây hiệu NAM-KINH khai trương tại 2 càng nhà mới ở đường dài Hà-tiên, số 11 và 13, rue Lefebvre, nos 11 et 13. Đặt tiệc bổn-hiệu tùy lòng khách.

TIỆM BÁN VÀNG TÂY

HIỆU

CON RỒNG VÀNG

Ông **GIUNTOLI** *Chủ-nhơn ở tại đường Catinat*

nhứt bài số 135 và 143, gần bên Pháp-Việt Khách-lầu

(Grand Hôtel de France)

Kính-mời chư quí bà và chư qui ông dời gót ngọc đến tiệm bổn mà mua đồ Nữ-trang. Nội Saigon có một mình tiệm nầy bán đủ các món đồ Nữ-trang làm theo kiểu Annam cho bạn đồng-bang tu dùng. Chẳng thiếu chi là bông-tai-cà-rá, dây-chuyền, đồng-hồ, mãi-day bằng vàng, bằng bạc, trơn hay là có nhận đủ thứ hột xoàn.

Cũng có bán đủ thứ kiểu soi con mắt bằng ni-kên, bằng vàng và bọc vàng, kiểu thiệt bằng thủy tinh, trong cả hoàn-cầu đều xu dùng và các hương-quan đều nạp dụng.

Còn đồ toàn thì chẳng thiếu thứ chi : lớn có, nhỏ có, nước trắng thiệt tốt, hoặc chưa nhận, hoặc làm sẵn trong cà-rá, bông tai đủ kiểu.

● Ông **GIUNTOLI**, chủ tiệm vàng hiệu **CON RỒNG VÀNG**, hồi trước có làm thợ bạc và thợ làm đồng-hồ, nên biết coi coi quản các người làm công.

● Chư-quí bà và chư qui ông có mướn làm hay là mướn sửa đồ Nữ-trang thì khá đến tiệm tới tiệm nầy, thiệt sẽ được vừa lòng chẳng sai.

● Trong Lục-châu chư qui-bà và chư qui-ông có cần dùng đồ Nữ-trang thì xin hãy đến tại tiệm « CON RỒNG VÀNG » nầy vì tại tiệm nầy bán đồ thiệt tốt mà giá rẻ hơn các tiệm khác.

MAY KÍNH.

Tự-do diễn-đàn

(Tribune libre)

Ngõ cùng liệt-quí

Đã lâm phen, Bổn-báo có tuyên ngôn rằng về mục Tự-do-diễn-đàn nầy, Bổn-báo riêng để cho liệt quí bình luận cho thỏa mãng ý muốn. Nhưng hỡi, cũng đã lâm phen, Bổn-báo gặp nhiều cớ chi hằng thất rằng tên ký dưới bài gởi đến và đăng vào báo đó không phải là tên thiệt của người viết bài ấy; hoặc tên giả, hoặc mượn tên của người hàng xóm mà để dại vào. Ấy là một điều đáng cho là khiếp nhược, mà người chưa chịu ăn-năn chừa bỏ. Nếu việc quả, mình đảm đương chịu nổi chép ra để gương giáp-ích, có sao lại sự mà nặc danh? Há chưa phải là khiếp nhược chăng?

Vì cái tật khiếp nhược ấy, gây rối, buộc Bổn-báo từ đây, những bài ở dân gởi đến tên ký không rõ, hoặc Bổn-báo không nhận biết, thì Bổn-báo không ăn hành. Lại còn những bài ăn hành trong mục nầy, thì Bổn-báo để trong chờ nơi chép ra để tra giành chịu lay những deu cang hệ gì xảy đến ; Bổn-báo không cang-dự.

L. T. T. V.

Thầy mà rơi nước mắt

Thoản mới đọc đến cái vấn-đề nầy, [illegible] trách tôi rằng chẳng theo [illegible] nước mắt nơi muôn mắt người, [illegible] hằng thải, tôi không thẹn chi ; tôi rơi nước mắt đây, vì dòng giống, vì máu thịt, vì đồng loại, vì quê hương chớ không phải tôi vì tư, vì danh lợi mà rơi nước mắt sầu.

Vậy tôi xin chư qui-vị nghe tôi tỏ cái sự rơi nước mắt của tôi ra sau đây ;

Nhân một hôm kia, tôi thừa nhàn trải bước đến viếng bạn tôi là thầy Nguyễn-thành Út giáo tập dạy tại trường Tânan (Cântho). Lúc 4 giờ chiều, tôi ngồi xe hơi từ Cântho đi ngã sau chợ ; xe vừa chạy khỏi chợ xa xa, chợt thấy trước mặt có vài cái nhà ngói nhỏ nhỏ và một cái hàng rào bằng gạch, dây ; chừng xe tới tôi coi lại là hai cái nghĩa địa, một cái của người Langsa, một cái của khách Quảng-đông, coi rất đoàn hoàn ; tôi ngồi trông nghĩa địa của người Langsa và của Quảng-đông, thì còn nghĩa-địa của Annam ta ở đâu? Và hỏi và nghĩ suy, xe bổng chạy đến một cái nghĩa địa nữa (cái nầy cũng tốt, cũng có nhà ngói để ông-tử ở và bài vị những người chết rồi, nghĩa-địa nầy lại là của khách-Triều-châu. Lúc đấy lòng tôi càng hối hả lắm, trông sao mau tới nghĩa-địa của Annam ta coi thử. Nhưng mà tới ao ước nầy chưa đặng, thì xe đã chạy tới gần kề bên nghĩa-địa Annam. Thoạt thấy một vầng cỏ mịt mù là xanh lắm-lét, có vài cái nhà lá nhỏ rách nát, nắng dọi, mưa dột xơ-xải dải ngói ; ấy là nhà để bài-vị và ông-Tử ở đốt hương. Nói đến đây tôi lấy làm sợt-sùi cầm lòng chẳng đậu, nghĩ đến thêm buồn, buồn là buồn cho dòng giống Annam ta sống thì giảm [illegible]ương, chải gió, làm cho đỗ mồ hôi xót con mắt, rồi đem tiền về nhốt trong cái túi của chệc mãi, đến khi thác rồi cũng đang phụ, giảm mưa. Lòng nào mà không tủi, lòng nào mà không thẹn. Chư qui-ông xin nghĩ kỹ mà coi, chệc là người xa xứ trèo non vượt biển đến xứ ta mà trú ngụ, chúng nó lại ở lầu cao phố rộng, sung sướng hơn ta, ông bà nó chết còn có chỗ chôn nơi cao ráo, trồng trái, mà cũng ở nhà ngói nữa. Vậy thì ta lâm thọn với bọn chệc biết ngày nào mà chỗ hết cai thọn nầy, hỏi bạn thanh niên đồng loại ơi !

Cũi xin mấy ông hảo gia phú hộ có lòng yêu mến quê hương ở miệt (Cântho) muốn cho bọn chệc khỏi khi dễ dòng giống Annam ta, thì hãy hội hiệp kẻ ít người nhiều, chung lại mà bồi đắp cái nghĩa địa của Annam ta cho xứng đáng, dầu chẳng hơn của bọn chệc thì cũng bằng, người thác mới an nhắm mắt, kẻ sống cũng vui lòng. Hỡi các ông có dạ thương giống nòi Annam ta, ai ra làm đầu việc nầy, còn bọn là cất chùa lập miếu đó các ông.

Tôi là người ở tại làng Xuân-hòa hạt Sóc-trăng ; vì thấy đến tỏ của [illegible]a mà muốn lòng cho kẻ thác nơi chôn suối chẳng an, nên mới thổ thẻ it điều trên đây mà kêu nhau ra sức. Như ai ra làm đầu việc nầy, thì tôi cũng nguyện hi-cúng một số bạc ít nhiều vào đó mà bồi đắp nấm mồ của Annam ta cho thỏa.

LÊ-BÁ-THỌ.

Cáicôn (Sốctrăng)

Lời rao

Xin miễn cho ai hay cho mướn

Hôn đăng thứ Cao xu pecus C.G.M cho xe hơi.

Vỏ (suveloppes) hạng nhứt, một cặp 13 $ 50.

Ruột (chambres à air) 8 $ 00

Mua tại Hãng nấu Cao su, ở đường Charnon Saigon.

Xin chiêu cô

Đời thanh trị thái bình, thì con người lanh sáng ra càng đông đảo hơn khi trước bội phần, bởi vậy tôi đóm thấy mỗi khi Saigon có bày chơi lễ, hoặc là cuộc chi v.v. thì tội nghiệp cho qui-khách ở lục-châu ên Saigon chơi, mà chẳng đủ khách-sạng [illegible] nghỉ, tạm sử vui thanh ra buồn. Bởi vậy chúng tôi mới lập ra một [illegible] hiệu *Nam-trung khách-sạng* tại đường Nemésis N° 101-103 gần bến gốc tiệm cầm-đồ Saigon. Phòng ở tứ phía theo mặt đường đi, rộng rải mát mẻ tư bề và yên tĩnh, lại gần các mối đường xe lửa Cholon, đường giữa đường mé sông, và xe Biên-hòa, xe Mythe, rất tiện cho qui-khách, khi lên xuống.

Cải xin qui khách thường tình đồng-hang giúp cho chúng tôi bền vững, thì ơn ấy ghi tạc hằng ngày.

Quản-Lý HIỆP et THẮNG

DẦU MỐI

HIỆU

MAZOUT

Bấy lâu nay thường nghe anh em phàn nàn vì không có thuốc chi hay là địa chỉ đáng trừ cho tuyệt loài [illegible]uỗi, rệp, nhà hai nhà cửa, quần áo, tủ

Vậy anh em hãy mua thứ dầu mối hiệu MAZOUT *mà dùng thì chắc trừ được giống độc ác đó.*

Các tiệm thay mặt cho hãng Cie *Française Asiatique des Pétroles đều có bán thứ dầu mối hiệu* MAZOUT.

Kính,

Cùng chư qui vị trong cả lục-châu đặng rõ ;

Hãng tôi mới mở một cửa hàng sửa đồ thợ máy, hoặc sửa hay làm ra mới, những vật phụ tùng dùng theo mỗi thứ máy như là xe-hơi cùng là tàu chạy máy hơi vậy v.v. Nói tóm một điều là trong cả vật dùng theo công-nghệ lợi kim, hầu giúp tiện cho chư qui vị khỏi bề lo lắng.

Hoặc ở xa mà gởi đến thì tôi cũng sẵn lòng cẩn giúp đặng vừa lòng. Rất rẻ, rất mau hơn cả những xưởng lớn kia, lại tùy theo ý của chư vị như lòng thích muốn.

Xin chư vị chiếu cố tôi rất mọi nhuần.

Kính đồi,

Atelier de Garage Vaulenche 420 à 433, R. Paul Blanchy à SAIGON.

Kho trữ đồ hoàn cầu

MAGASINS UNIVERSELS

NO, Rue Catinat, SAIGON

CÁC MÓN ĐỒ

Bán sau khi tính sổ, giá riêng

Đồ dùng theo bàn ăn, *kiểu Louis XV*, khăm trải bàn 140×140 6 hộ đồ dùng ăn — nguyên bộ	18$00
Đồ dùng theo bàn ăn, bia đỏ, thiệt tốt, khăm trải bàn 140×140 6 hộ đồ dùng ăn — nguyên bộ	20 00
Đồ dùng theo bàn ăn, nửa chỉ và nửa bông vải, có vẽ hình bàn cờ và bông nhỏ khăm trải bàn 160×224 thứ thiệt tốt — 12 bộ đồ dùng ăn	25 50
Khăm trải bàn, bông vải trắng, có vẽ hình bàn cờ và bông bề rộng 1m40 Giá một thước	3 40
Khăm trải bàn, bông vuông đỏ và trắng, chỉ thiệt tốt, bề rộng 1m40 1 thước	4 00
Khăn để bàn ăn, có vẽ hình bàn cờ, hồ vân đỏ, 65×70 — chục 12 cái	11 50
Khăn để bàn ăn, có vẽ hình bàn cờ, bằng bông vải trắng thứ tốt, 65×70, 12 cái	15 00
Khăn để bàn ăn, có vẽ bông, bằng bông vải trắng, thứ tốt, 65×70 chục 12 cái	16 00
Dù nhựt bổn, dù thường, (màu tím, marron, xanh, vẹt cán trc 1 cây	5 00
Đồ dùng theo bàn rửa mặt, có seau và bình dựng nước émail, tốt nhứt hạng nguyên bộ	5 90
Máy vận nước, để rửa tay, émail tốt nhứt hạng 1 cái	6 50
Seau đựng nước, ở trong hãng sành 1 cái	7 00
Thùng để nấu đồ giặt, bằng tôle, không sét, đựng được 55 lít 1 cái	7 75
Chưng đèn cây, bằng đồng nickelé 1 cái	2 25
Đồng hồ chuông, nickelé, bảo lãnh sức chạy) 1 cái, đồng hay là	3 50
Máy én khoai, 1 cái	1 50
Tủ nhỏ, khóa thiệt chắc — bằng [illegible] ván, 2 nhựt 1 cái	6 75

có bán tại hãng

« Magasin-Universel »

Đường Catinat, số 187-193. — SAIGON

Nón trắng, hiệu « Casque Coq-Gaulois » bằng vỏ cây Liège, tinh bảo, (dám bảo lãnh rằng chẳng có pha mủ thung), nhẹ nhàn lắm, chắc chắn lắm, bảo lãnh trong 5 năm :

Số 1 — lớp bố trắng, trong tốt toàn nhiễu	*Giá là :*	7 $ 50
Số 2 — lớp bố trắng, trong tốt nhiễu, xếp mi	«	7 00
Số 3 — lớp bố trắng, trong tốt nhiễu trơn	«	6 15
Đồng hồ, **chuông reo** (réveil) hiệu « MIÈRO » toàn bằng nickel, bảo kiết	«	3 75
Đồng-hồ nhỏ, hồ túi, bằng bạc, khăm vàng	«	13 00
Đồng-hồ nhỏ, hồ túi, bằng bạc, có nắp, chạy tám ngày	«	18 00
Dầu thơm, nước bông bưởng, hiệu « Colgate » mỗi chai	«	5 50
Đờn kèn Harmonicas, 96 tiếng, kiểu qui giá, có bao	«	3 00
[illegible] thì thước tốt lắm, một chục 12 cái	«	10 50
Khăn tho mát, trắng, [illegible]	«	7 95
Khăn lau, bổ túi, bổ trắng mỏng, may biên, 1 chục 12 cái	«	3 50
Dao nhỏ, hồ túi, kiểu lớn, cán sắt, 1 lưỡi	«	0 65
Kiến mang che mặt trời, có bích kín hai bên khỏe mắt, mặt kiến đen lợt, có bao đựng, thứ lắm	«	1 40
Kiến mang che mặt trời, một kiến, màu vàng có bao đựng	«	1 50
Kiến mang che mặt trời, một kiến, kiểu lienzan	«	1 60
Dao cạo may, kiểu chắc chắn, có bao đựng và 12 lưỡi dao	«	2 75
Bổ tăng-ống, may mang, hiệu E. R. thứ tốt thượng hạng : 1- Bề khổ 2^m25 = thì mỗi một thước	«	1 50
2- Bề khổ 2^m50 = thì mỗi một thước	«	1 90
Bánh miếng Chocolat, hiệu « Gyp » mỗi một bao	«	0 30
Thuốc điếu lớn, cigare, hiệu [illegible] mỗi hộp 10 điếu	«	10 50

ĐAU NHỨC GÂN CỐT.

NGỦ KHÔNG AN GIẤC.

Dầu cờ gi, hễ sống thứ *SIROP FOLLET* thì mạnh thiệt.

(Trong sách tánh được của ông **BOUCHARDAT** có lời ban ngợi khen)

Đừng mê ngủ xe giết. Khi thức dậy không long có nhức đầu.

Không phụt tí. — Bình tỉnh hẳn. — Cực tinh khiết.

DÙNG MANH : Mỗi muỗng xúp thì trộn một cà rem Chocolat.

Đừng thường. — Người lớn mỗi lần 3 muỗng sữa trộn với sữa hay là nước trà.

Có một [illegible] nhà trước Pharmacie [illegible]

HÃNG

SOCIÉTÉ INDOCHINOISE DE TRANSPORTS

Garage S.I.T.

Làm Đại - lý cho cả Đông - Pháp những :

Xe-hơi hiệu DEDHAYE

Xe-hơi hiệu FORD

Xe-hơi hiệu ESSEX

Tàu-hơi hiệu NIEUPORT

Bè dàng về điện-khí hiệu BALLOT

Cò trử đồ hiệu MICHELIN

Nhà để xe tuy nhỏ nhưng để xe tinh của người danh giá

Vì bởi giá rẻ mà chỗ làm lại cao thượng

Một NGƯỜI THỢ CHUYÊN MÔN ĐIỆN KHÍ ở bên Pháp-quốc, phụ sự tại nhà để xe, đặng lo trong việc máy-móc chạy bằng điện-khí và thử cho xe chạy.

CÓ ĐẶT CÁC THỨ MÁY CHẠY BẰNG ĐIỆN

CÓ BÁN ĐỦ MÓN ĐỒ ĐIỆN - KHÍ

« MỘT CÁC ÔNG CHỚ CÓ XEM-HƠI ! [illegible] XIN CÁC ÔNG NHỚ LẤY ! [illegible] SOCIÉTÉ FRANCO-BELGE D'ENTREPRISES GÉNÉRALES [illegible] — SAIGON

PHARMACIE · PRINCIPALE

Tiệm thuốc Tây nầy dọn dẹp theo cách Văn-minh và lớn hơn hết trong Đông-Pháp nầy, lập ra từ năm 1856

Hỏi trước của ông HOLBÉ và RENOUX nay ông SOLIRÈNE nhứt hạng bào-chế sư kế nghiệp

Ở Saigon, ngang nhà hát tây. Bán đủ thứ thuốc tây, tốt thượng hạng và giá lại rẻ. Lục-châu chư quân từ có cần dùng thuốc tây xin hãy viết thơ cho tiệm thuốc nầy mà mua, thì sẽ được vừa lòng.

Cuốn DƯỢC-TÁNH LƯỢC BIÊN đã xuất bản rồi, ai muốn xin, thì viết thơ cho ông L. SOLIRÈNE, ngài sẽ gởi cho không

SAM-QUANG-HUNG

TIỆM BÁN VÀNG LÁ

ở đường Canton, số nhà 46 — CHOLON

堤岸岑廣金鏘鋪

Sẵn-hiệu chánh lớn hai Hương — mười chữ tiền vàng — đều đặng 4924 lớp thêm một hiệu ở tại *Cholon đường Canton số 46*. Nếu qui-khách có mua vàng là thì hãy nhìn cho chắc cái nhãn PHI-HÔNG thì khỏi lầm đồ giả.

CHOLON, SÂM-QUANG HUNG, Cẩn cáo.

XIN GHÉ MÁT

Ở đường Catinat Saigon mới mở ra một cái tiệm bán đủ đồ gia vị, nào các thứ rượu chát, rượu Champagne, nước suối, bánh hộp, nào dầu thơm, đồ dùng theo việc nấu nướng, đồ bằng pha-ly, bằng sành, đồ bạc, dao, nĩa, muỗn, mức, đủ thứ trái cây tươi hẹn Đại-pháp đem lại mỗi chiến tàu.

Giá rẻ hơn các nơi. Gửi đi khắp lục châu, gởi hàng đem tiền tới nhà thơ lãnh (remboursement.)

Xin quí quan, các ông các bà có điệp đi Saigon ghé lại tiệm tôi mà xem công cuộc chúng tôi buôn bán.

Epicerie Saigonnaise HONG-VAN et A-PHAT 155-157-159, rue Catinat SAIGON

Bán sỉ, Bán lẻ.

Dầu đánh bóng hiệu MIROR là một thứ tốt hơn hết trong các vật chuốc để đánh giồi nước sáng và mới inón inón cho những đồ mình dùng hoặc toan kim là để bán

phong thổ nệ trước trong xứ thường hay bị ten sét. DÙNG THỬ ĐẾN ÁT CHỊU LIỀN.

Bán lẻ trong các tiệm tạp-hóa và tiệm bán đồ đồng sắt tại Nam-kỳ và Trung-kỳ.

Bảng sỉ tại Hãng MARSEILLAISE D'OUTRE-MER.

Một mình trữ bán
ở đường Ohier — SAIGON

Văn đàn

Vườn xưa có rậm trước sau hè,
Những kẻ vua-trăng đã vắng hoa!
Hiếng tiếc xuân còn mai nở phụ,
Buồn trông thu trụng các không về.
Mâu sen nẳng đợi phận duyên cá,
Nhành liễu mưa dầm bậc tiếng ve!
Cân tạo đã cần đâu nặng, nhẹ,
Hu, phần, khen-cuộc, biết đâu đi?

Châu-ngọc-Sáng.

Phụ nữ diễn đàn

(Féminisme)

Có biết dại mới biết không

Ở đời không ai dám chắc rằng ai là khôn hết, mà ai là dại hết. Làm việc gì cũng ỷ mình là khôn lắm-lắm; nói thế e còn phi-phỏng; chỉ có một điều: biết sự lầm-lỗi là dại rồi, mà liền đổi được ngay thế là khôn đó; nhưng mà sự đã trải qua một phen lầm-lỗi, thời cũng không may cho mình nhiều lắm; vậy thời muốn tránh cho khỏi khi cũng, không dễ; bởi lẽ đó mà phân biệt rõ ra kẻ khôn người dại.

Còn nói về sự dại-khôn thì cũng biết bao lẽ vì việc đời đi chắc-hẳn đâu, ôm-ở con tạo một mình trên người: nếu do tại cái cảnh ngộ khác nhau thành ra lầm khi khôn cũng phải chịu nhận lấy sự dại, mà dại cũng có thể hóa nên khôn, cái đó người nào đã thân lịch đến cái cảnh đó thời tự hiểu, chớ nói cũng khôn cùng.

Đây cốt nói một lẽ thường có, ví-dụ như bắt đầu ra làm công việc gì cũng có khôn dại, có lợi hại biết thấy; mà sự khôn dại có lợi hại đi đôi-lần, lại may rủi cũng không phải là không lợi hại vậy; như xuất vốn ra buôn bán, hòa hạng trôi chảy, có lời lắi, làm giàu-dất được mùa màng, làm thóc nhiều gạo, chắc là ai ai cũng bảo người ấy là khôn; mà nếu năng mất-mát, buôn bán lỗ, lỗ thời ai ai cũng bảo người ấy là dại, phải chăng?—Chưa phải, mà cũng là phải; vì cái sự đắc thất nhất thời, chẳng ngẫu nhi gặp điều may rủi mà xảy ra việc trái, không đủ làm bằng chứng cho sự khôn dại được; nhưng mà cũng do ở trong cách thi-thố đó, mới phán đoán sự khôn là thế nào, sự dại là thế nào; nếu quả như đã có bản-lãnh, tự mình muốn gây nên sự-nghiệp cơ-mình thời dẫn trước không quanh mà cũng là một điều kinh-nghiệm rất hay ho nhiều điều lắm trước là không phải một bài học khôn cho mình về sau hay sao?

Bài học ấy chính là bài của đời dạy cho mình; mình bị người ta lường-dảo, buôn bán không thuận tiện; mình bị thời tiết thay đổi, cấy gặt không đúng kỳ hạn mà sinh ra tư-bổn hao-thất. Nghĩ cũng đáng buồn? Nhưng có thế, nhiều hậu mới biết suy xét tính-toán; lớn nhỏ tất sau khỏi sự lớn to; phàm những cái khó khăn nó đã bức đến cho mình là những cái cơ-quan thúc-giục bắt mình phải vận động tư-tưởng chóng tới. Cho người ta không nên phàn-nàn sự đại về trước, mà chỉ sợ sự đại về sau mà thôi. Trong một đời người ta cứ nếm qua cái mùi nghèo khó mới biết ham muốn làm cho sang-giàu, có trải tăng việc dại ngộ mới thông hiểu lẽ khôn-ngoan; mà cái khôn-ngoan sau nầy tất là đảm-thận vô-hạn. Nói rút lại thì những kẻ ham công tiếc việc, mong ra kinh-doanh gánh vác với đời, bao giờ cũng có nhứt sợ chịu sự khó-khăn đâu chút, không nên nản chí; nếu cứ sợ thiệt hại mà không dám làm một việc gì, thời biết ngày nào cho đạt đến chỗ khôn dại. Quan Tam-xuyên ngày trước có bài thơ «Khôn-dại» rất có lý-thú, tưởng nên lục ra đây để nhị em xem luôn thể, bài thơ như sau nầy.

Thế-sự khen chê những dại-khôn,
Biết sĩ là dại, biết sĩ khôn.
Khôn đường gian-hiểm khôn mà dại,
Dại chốn tin-thành dại lại khôn.
Chí rắp làm khôn nên chịu dại,
Thà rằng chịu dại mới nên khôn.
Đố ai biết đặng đường khôn-dại,
Thời mới là người trải đại-khôn.

Đam-Phương Nữ-sử (Huế).

Tiểu đàm

Hãng xe-lửa « Saigon-Hốcmôn » và « Saigon-Lái-thiêu » có treo bản trong xe mà rao rằng: « Sữa bò hiệu « Nestlé » làm cho kiện lực và cường thận. »...

Bữa nọ, có một người ăn mặc đồ u-hoe, xem rất bảnh-bao, ngồi hạng nhì, ngang mặt ba cô nhâm phải trang thục nữ.

Một cô hỏi hai cô rằng: « Xưa rày, thấy họ treo bản, không biết bản chi, họ rao bán đi gì đó, hở? »

Hai cô nọ không biết nên làm thinh, ai dè người mặc đồ u-hoe ứng thinh lên nói ỷ « Ba cô không hiểu sao? Tấm bản nầy rao rằng « Con nít dưới năm tuổi đi xe khỏi mua giấy đa! Ba cô không thấy sao? Họ có vẽ hộp sữa đó, chỉ nghĩa con nít còn bú chó gì...»

Ba cô mĩn cười mà tưởng thiệt vậy! Ai ngờ có một cô thiếu niên thấy cười, bèn thốt: « Không phải đâu ba chị! Người ta treo bản để rao bán sữa bò « Nestlé » mà! Thấy đây bộ không biết chữ langsa, nên cắt nghĩa tầm lếu, ba chị chớ tin! »

Thầy ta lấy làm then thuồng ý muốn nhục mạ thiếu nữ, song tự xét mình dốt mà làm mặt hay chữ, nên bị nhiếc cũng đáng, bèn bỏ đi ngồi chỗ khác, dận lòng tự tư dĩ hậu, đừng mó tới chữ nghĩa chi nữa hết!

Châu-ngọc.

« Rượu chát hảo hạng của **AUGUSTE MATTEI** làm tại bến sứ *Corse*, đã ngon vô song mà lại ngọt vô cùng.

Rượu nầy nói Bông-dương chỉ có một mình hãng Denis frères trữ mà thôi.

TIỆM BÁN ĐỒ CHỤP HÌNH hiệu "Photo Nadal"

Ở đường Catinat, 120

HOẠ ẢNH CÁCH HUÊ-MĨ

Hình lồng quyền

6 miếng giá . . . . . 5 $ 00
12 miếng giá 9 00

Hình Cartes postales

12 miếng giá . . . . . 4 $ 00

Hình nhỏ

12 miếng giá . . . . . 0 $ 80
Hình dán giấy hình : 3 miếng giá . . 0 50
Hình dán giấy thông hành : 3 miếng. 1 50

BÁN SỈ VÀ BÁN LẺ

Những đồ phụ tùng, kiểu chụp hình, giấy, và máy chụp hình.

Đồ phụ dùng về bằng dầu: Các thứ màu, Viết chì màu, đồ vẽ, bố, bàn chải, chơn bàn, hộp đựng đồ đồ dùng, cây cọ giấy, màu trôn v. v.

Máy nhuộm nhứt hảo hạng nhuộm đủ thứ hàng giá; Vải, hàng, lụa tơ, chỉ v. v.

Hỏi giá đủ mọi-lọc.

HÃNG

ông P. Ribeyrolleset Cie

10, Place du Château d'eau, Saigon

số 10 gần giếng nước Saigon

Có bán máy xay lúa và đồ phụ tùng cho máy.

Thay mặt cho hãng Ông F. H. SCHULE.

Có thợ rập máy giỏi ở tại hãng.

MẤY TUỘT CHẮC— Ai muốn sắp đặt thế nào, thì chỉ giùm không ai tiền công.

XE MÁY

« La Semeuse »

Hiệu cũ Langsa đã bán trong Nam-kỳ có 30 năm rồi.

Bánh trơn, ay cầm lộn lên xuống được đỏ chận bánh.

Bánh sát cùng bánh cây.

Giá sự nhiêu

Người chánh trữ là: ông. BERTHET CHARRIÈRE & Cie tại Saigon đường kinh-lấp mươn hai 68.

Tiệm đóng xe

Sửa xe và bán đủ đồ phụ tùng
Đường Lagrandière số 99 và 101
BẾN-HỘ (SAIGON)
TRẦN-VĂN-HIẾP chủ tiệm

Kính-cùng Lục-châu quí khách đặng rõ: Tiệm tôi có đóng đủ kiểu xe như là: xe mui, xe hai bánh, xe kéo, xe hòm chở hàng, chúng có đóng thêm xe mui trần, xe kéo thiết, xe xe thiết khác, bàn bông, mười thứ đồ kiểu, và chúng có bán các thứ xe đã đóng sẵn rồi đặng cho quí khách tùy ý mua lấy, bán xe cũng không cần giá cả bao nhiêu, chỉ lấy tiền công mà thôi. Lại có thêm trong hãng, kiểu đóng thì đã kết hễ xe đóc chắc và xe xương gỗ bằng cây thứ nào thì chắc, có bán yên cốc, chuông đạp hai kiểu, bánh đã thắp đèn khí đá theo xe. Xem xe và giá xe. Chỉ mời quí khách có dịp đến. Bổn-hãng thì phải hết sức mình tính cho quí khách vừa lòng, chẳng hề dối gạt, chẳng muốn chi ăn thiệt, xem giá hãng thì rõ liền.

Cẩn cáo quí khách ở xa muốn gởi thơ hỏi thăm muốn chi cũng gởi mà tới liền không hề chậm.

Lời rao

Cho mấy ông thợ chụp hình, đặng thiệp nghề đừng ham chơi

Tại hãng PHOTO-STUDIO, 136-138 đường Catinat, có bán đủ thứ máy chụp hình hiệu Eclair — Hupmobile — Clément — Demaria — Monobloc v. v...

Cũng có đủ đồ phụ tùng hết thảy về nghề chụp hình về nghề vẽ cửa (Peinture) bán sỉ bán lẻ cũng được.

Có khuôn đề lồng hình chạm khéo lắm, thứ nào cũng có, nhiều bộ hình khác, chạm tốt lắm.

Có chụp hình cho giấy thuế thân nữa.

Có bán kiến, giấy, đủ thứ thuốc sang hình. Giấy Bromure 12 brillant contraste tờ hộp 100-50, lớn 13 x 18 thì $ 2 50 còn hộp 500 tờ thì 22 $ 00.

Có kiến để làm hình mấy xe nóng nực. Tại hãng Photo-Studio 136-138 Catinat Saigon.

ĐÈN LÒA đốt có mền sáng, hiệu BEST WIZARD.

Ít tốn dầu.
không hang hao,
Sáng trắng ngon.
Không hay nghẹt,
Đẹp đẽ.
RẺ

TRẦN-QUANG-NGHIỆM
84 *đường Espagne Saigon*
Có trữ hai thứ đèn đó mà thôi.

LA PLUS VASTE ET LA MIEUX ORGANISÉE DE L'INDOCHINE

L. SOLIRÈNE
PHARMACIE PRINCIPALE
DROGUERIE
SAIGON
MAISON DE PREMIER ORDRE

CHUYỆN ARẠP

(Tiếp theo)

Sáng bữa sau, hai anh em đi săn nữa, cũng gặp vua chỗ săn bữa trước.

Vua hỏi rằng: sao, hai khanh có bàn tính với em gái hai khanh chăng? Em gái của hai khanh có vui lòng về đều trẫm muốn với hai anh đến triều-đó chăng? — Hai anh em nghe vua hỏi, lấy mất nhiều trân nhau, mặt có sắc thẹn, hoàng-tử Ba-manh tâu rằng: muôn tâu bệ-hạ, xin bệ-hạ rộng lòng hàm hải dung thứ cho chúng tôi tôi cũng quên mà em tôi cũng không nhớ, nên hôm qua về, chúng tôi không có nói việc ấy với em gái chúng tôi. Vua nói: vậy thì bữa nay hai khanh hãy nhớ, rồi sang ngày mai nói lại cho trẫm biết việc làm sao?

Lần nầy hai vị hoàng-tử cũng quên nữa, mà vua nết mặt không lố màu giận, vua lại mở một cái dãi mà lấy ra ba viên đạn bằng vàng, mà để vào lòng hoàng-tử Ba-manh, rồi cười và nói: mấy viên đạn nầy làm cho khanh không quên nữa được. Chiều nay, nếu khanh không nhớ, thì mấy viên đạn nầy rớt xuống đất, tiếng động làm cho khanh nhớ lại mà bàn bạc với em gái của khanh về đều trẫm muốn đó.

Chiều bữa ấy, việc cũng y như lời vua liệu trước, là nếu không có ba hòn đạn thì hai vị hoàng-tử cũng quên nói với công-chúa nữa.

Khi hoàng-tử Ba-manh mở dãy lưng ra, dặng có lên giường nằm ngủ, thì ba viên đạn rớt xuống đất. Hoàng-tử Ba-manh bèn nhớ lại, liền đi qua phòng hoàng-tử Bẹc-vi mà nhắc, rồi anh em dắc nhau qua phòng công-chúa, khi ấy công-chúa chưa ngủ. Hai anh em xin lỗi vì đến làm rộn em, trong giờ chẳng phải như vậy, rồi mới thuật lại cho em nghe việc gặp gỡ đức vua khi đi săn bắn.

Công-chúa nghe tin ấy, lòng mừng khấp khởi, nói rằng: hai anh may gặp hoàng-thượng, vì chưng hoàng-thượng đam lòng đoái tưởng thì là phước lớn lắm, rồi đây ngày sau sẽ còn có chỗ trông mong thêm nữa, mà còn phận em thì buồn vì tấi cho em lắm. Em cũng thấy biết rằng hai anh vì bụng em, mà chưa khứng chịu vâng ý hoàng-thượng, em rất cảm cảnh hai anh thương tưởng em, và vì đó em càng thấy lòng hai anh lo lắn cho em lắm. Hai anh thế là lỗi cùng vua, không chịu mạng vua sai khiến, chi chẳng thà là làm cho tinh anh em chia lìa nhau ra, là nếu hai anh về triều-đô vui hưởng cuộc vinh hoa phú quí thì bỏ em lại chốn nầy, bịu quạnh một mình. Mà hai anh tưởng là để mà từ chối vua về đều vua quyết muốn, cho đặng hay sao? Đều chi vua muốn, lâu nay nếu trái mạng, thì lấy làm hiềm nghèo lắm. Nay nếu vì em mà em làm cho hai anh mất cái lòng mến chuộng của vua đã tỏ ra cùng hai anh đó, thì là em chẳng những làm cho hai anh chẳng may mắn, mà luôn cho tới em, cũng liền lụy vào. Hai anh đã hiểu ý em rồi, vậy thì chớ vội quyết định. Anh em ta sẽ hỏi con chim biết nói, coi nó dạy anh em ta phải làm sao, nó biết đều họa-phước, nó biết việc tiên tri, và nó đã hứa rằng có việc chi khó để cho chúng ta thì nó sẽ hết lòng giúp sức.

Công-chúa Ba-ly-sắc bèn sai nô-tỳ đi lấy lồng chim đem vào cho nàng; nàng nói đều khó để lấy cho chim nghe trước mặt hai vị hoàng-tử anh của nàng, rồi nàng hỏi con chim, nay nàng phải làm làm sao cho tiện việc. — Con chim nói: hai vị hoàng-tử, anh của nương nương, phải vâng theo ý vua mà về đó, vì về đó là như đi viếng nhà vua vậy thôi, chớ không phải là vua bắt ở luôn tại triều. Hai ngài sẽ thừa lúc ấy xin vua ngự tới chốn nầy một phen. — Công-chúa nói: mà ba anh em ta thương mến nhau lắm, làm như lời mi bảo đó, có quan-hệ chi với cái tình hữu-ái của ba anh em ta chăng? — Chim nói: không, có sao đâu, cái tình hữu ái đó lại càng thêm dày dặn hơn nữa. — Công-chúa nói: nếu vậy thì đức vua sẽ thấy mặt ta. — Chim nói: nên lắm chớ, phải cho đức vua thấy mặt nương nương, rồi thì việc sẽ càng thêm may mắn, chớ có sao mà ngại.

Sáng ngày sau, hai vị hoàng-tử ra đi săn nữa, tới chỗ cũ, gặp đức vua, thì còn ở xa xa mà vua đã hỏi rồi, rằng đêm hôm có nhớ nói với công-chúa hay không? — Hoàng-tử Ba-manh đến gần vua, nói rằng: muôn tâu bệ-hạ, chúng tôi vâng chịu theo ý bệ-hạ dạy khiến, chúng tôi rất sẵn lòng. Chẳng những là chúng tôi được đều ưng thuận của em gái chúng tôi, mà nó còn trách sao việc như vậy là việc tối và là phận sự của tôi đối với vua chúa, sao chúng tôi không vâng mạng liền đi, còn về hỏi nó làm chi, cho bệ-hạ cực lòng trông đợi.

(Sau sẽ tiếp theo).

SAIGON.— IMPRIMERIE UNIONNE TIRAGE 3,500 EXEMPLAIRES

Administrateur Gérant : NGUYỄN-VĂN-CỦA

Certifié le Tirage à : 2900 ex.
Saigon le 19/9/1922